

LADISLAV BOGNAR***Dr. sc. Milan Matijević, Ocjenjivanje u osnovnoj školi, TIPEX, Zagreb, 2004.**

Naš uvaženi didaktičar Milan Matijević pojavio se ovih dana s monografijom o jednom od najspornijih didaktičkih pitanja - ocjenjivanju. Zanimljivost ovoga rada je što ne nudi jedno jedinstveno rješenje nego daje bogat prikaz rješenja kako u različitim povijesnim razdobljima tako i suvremena rješenja u različitim zemljama i pojedinim pedagoškim modelima. Ovo naglašavaju i recenzenti pa dr. Vladimir Jurić kaže, da «autor navodi čitatelja na razmišljanje prije pristupa i odabira načina praćenja i ocjenjivanja, a umjesto bilo kakve recepture, otvara mu na brojnim primjerima... izlaze i osnažuje odluke koje će se temeljiti na osobnom iskustvu, posebnosti nastavnog predmeta (područja), stupnja obrazovanja, primarnoj i daljnjoj funkciji ocjene.» Dr. Cveta Razdevšek-Pučko naglašava «argumentirano zauzimanje za pedagoški pluralizam», te kako «autor stalno upotrebljava povijesnu i komparativnu metodu: pojedina rješenja na području ocjenjivanja uspoređuje s rješenjima iz povijesti, suvremena rješenja ilustrira primjerima iz različitih država.»

U prvom dijelu knjige autor daje teorijski uvid u ovu problematiku. Polazeći od teorije kurikuluma i locirajući fenomen ocjenjivanja u sustav odgojno-obrazovnoga procesa, on daje prikaz različitih teorijskih orijentacija koje posebno ilustrira povijesnim i komparativnim pokazateljima. U povijesnom prikazu autor se orijentira na Hrvatsku u razdoblju od sredine 19. stoljeća do danas, a u komparativnom pristupu analizira iskustva deset zemalja, među kojima i susjedne Slovenije, te navodi program međunarodne evaluacije učenika PISA.

U drugom dijelu knjige autor daje rezultate istraživanja o ovoj problematici koje je proveo među učiteljima mentorima, ravnateljima i ekspertima za pojedina predmetna područja. Svi oni koji se konačno odluče da nešto promijene u našem školstvu trebali bi ove rezultate imati na umu jer bez učitelja i ravnatelja, a naravno i ljudi struke, ne može se ništa ozbiljnije promijeniti. Zato ovi rezultati istraživanja mogu biti relevantan pokazatelj stavova ključnih činitelja tih promjena.

Posljednjih 70 stranica knjige čine vrlo zanimljivi dokumenti o ocjenjivanju. Najprije je prikaz svjedodžbi iz različitoga razdoblja hrvatskoga školstva iz kojih se može vidjeti način praćenja i ocjenjivanja koji se prakticirao u tim različitim razdobljima. Prvi dokument je svjedodžba izdana 1843. godine u Bjelovaru, a posljednja je svjedodžba iz Waldorfske škole. Već se sam naziv mijenjao pa možemo uočiti da se dokument zove Zeugnis, Svedočba, Svědočba školska, Svjedočba, Polaznica, Prevodnica, Školska obavijest, Izvješće, Godišnja svjedodžba, Svjedodžba, Đačka knjižica. Naravno da se iz tih dokumenata može vidjeti i naziv predmeta i ocjene koje su bile opisne, riječju ili brojčane. Tako je vidljivo da se nekad najbolja ocjena zvala prvi, izvrstan (1), a kasnije odličan (5). Pravo bogatstvo ideja dano je u drugom dijelu gdje nailazimo primjere iz Kanade, SAD, Australije, Njemačke, Švedske, Nizozemske i Slovenije.

Dr. Milan Matijević zaista je dao u ovoj knjizi obilje materijala koji je dragocjen za sve one koji se žele baviti ovom složenom problematikom. Njegova poruka je jasna: «Kao što nitko u svijetu nije uspio domisliti model škole koji bi se svima svidio, odnosno koji bi svi prihvaćali bez mnogo kritika, tako nitko do sada nije uspio

* prof. dr. sc. Ladislav Bogнар, Filozofski fakultet Osijek

ponuditi dokimološki model koji će zadovoljiti sve ukuse stručnjaka, učitelja i roditelja. Rješenje je, naravno, u pedagoškom i dokimološkom pluralizmu.» Ipak, Matijević nije indiferentan i neutralan. Izlažući različite orijentacije i praktična rješenja on jasno staje na stranu onih koja su usmjerena na dijete, koja su u funkciji poticaja i podrške razvoju djece, koja vode ka školi uspjeha za sve. On svakako želi da ocjenjivanje ne bude u funkciji represije i selekcije nego u funkciji razvoja. On nas upozorava na različite opasnosti koje se kriju u pogrešnim pristupima slijepoga vjerovanja u ocjene i ocjenjivanje. Opisujući iskustvo jedne majke čija je djevojčica išla u školu u Finskoj, gdje su «za učitelje sva djeca dobra», gdje «stalno rade neke projekte i stalno razgovaraju sjedeći u krugu», gdje «nema... ocjena» osim ako vi to tražite «učitelji će vam napisati nešto o učeniku, ali uglavnom lijepo i ugodno za čitanje», autor napominje kako su upravo finski učenici u međunarodnom vrednovanju PISA za 2000. godinu postigli najbolje rezultate iz područja znanosti i jezika.